

התרגום הערבי לנוסח התורה של השומרונים

מהדורה ביקורתית בצירוף מבוא
 כרך א: בראשית-שמות. תש"ן
 כרך ב: ויקרא-במדבר-דברים. תשס"ב

התרגום הערבי השומרני לתורה הגיע אלינו בשני טיפוסים עיקריים: האחד קדום מן המאות ה"א – ה"ב, והוא מיוחס לאב חסדה הצורי; והאחר מאוחר, והוא הטקסט המעובד של אבו סעיד בן אבי אל-חוסין בן המאה ה"ג. אבו סעיד נחלץ למלאכת העיבוד לאחר שנוכח לדעת כי תרגומים ערביים לתורה משמשים את בני עדתו השומרונים בארץ הנילוס. מטרתו הייתה לנפות את התרגום הערבי לתורה מהשפעת ה'תפסיר' של רב סעדיה גאון.

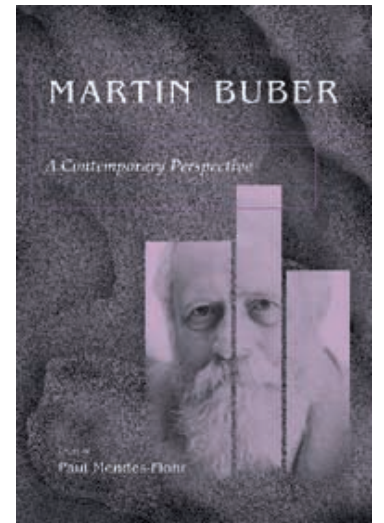
הטיפוס הקדום נתון ברוב כתבי-היד באות שומרנית, והנוסח המונח ביסוד המהדורה לקוח מכ"י שכם מס' 6, שהועתק בשנת 1204. הטקסט של אבו סעיד הגיע אלינו ברוב כתבי-היד באות ערבית, ובמהדורתו של חסיב שחאדה הוא מובא על-פי כ"י פריס 5 Arabe, שהועתק לפני השנה 1514. במהדורה זו הטיפוס הקדום מובא בעמוד ימין של מפתח הספר ומולו, בעמוד שמאל, מובא הטקסט של אבו סעיד, ושניהם נדפסו באות ערבית. הנוסח הקדום מושווה עם תשעה כתבי-יד, הקדום בהם הוא משנת 1215 והמאוחר משנת 1223/4 והמאוחר מן המאה ה"ז, לכל המוקדם. עשרים כתבי-יד אלה המפרנסים את האפרט התחתון – מדור חילופי הגרסאות – נבחרו מתוך 115 כתבי-יד שנבדקו על ידי המהדיר. באפרט העליון מעיר המהדיר על כל הגהה שהגיה בנוסח הפנים של המהדורה.

כעת, עם צאתו לאור של הכרך השני המכיל את ספרי ויקרא, במדבר ודברים, התורה השומרנית בנוסח הערבי בשלמותה מונחת בידי הקורא בפעם הראשונה מאז פרסם א' קינין את מהדורתו הבלתי-מושלמת תרתי משמע לפני מאה וחמישים שנה. הכרך השלישי, כרך המבוא, יחתום את הסדרה ובו יידונו הנושאים האלה: צמיחת התרגום הערבי לנוסח התורה של השומרונים, דחיקת רגליה של הארמית השומרנית על-ידי הערבית, זיקתו של התרגום הערבי לחומש השומרני, לתרגום הארמי (השומרני) ולתפסיר רס"ג, סיבה של הערבית השומרנית המשתקפת בתרגום.

Paul Mendes-Flohr (ed.)

Martin Buber: A Contemporary Perspective

Published jointly with Syracuse University Press. 2002

המאמרים המכונסים בספר הזה הם עיבודים של הרצאות שהושמעו בכינוס שנערך בחסות האקדמיה לזכר נשיאה הראשון מרטין בובר (1878–1965). לרגל הכינוס ציין נתן רוטנשטריך המנוח, סגן נשיא האקדמיה, שבובר היה איש אשכולות שהתעניינותו הקיפו את כל קשת הנושאים במדעי הרוח למן המקרא ועד הקבלה והחסידות, למן מדע הדתות ההשוואתי ועד לאנתרופולוגיה ופילוסופיה, למן הפסיכולוגיה ועד לתולדות האמנות, למן הפילוסופיה של הלשון ועד לחינוך. בובר הטרים אפוא את האתוס הרב-תרבותי והבין-תחומי שאפיין יותר ויותר את השיח האקדמי.

עקרון הדיאלוג, הדרשיח, שבובר קידם במסתו הפילוסופית 'אני ואתה' (1923), ואשר ברבות הזמן הייתה לחיבור קלסי, הנחה אותו בחצותו את הגבולות המקודשים עד אז שחצצו בין תחומי המדע למיניהם. ואולם לא רק להקל על ההתדיינות בין תחומי המדע שחקר ביקש בובר אלא גם חתר למצוא שיטת פירוש המיוסדת על העיקרון הזה שתספק שפה ודקדוק שהשיח יוכל להתנהל באמצעותם ואף לפרוח.

קובץ המאמרים הזה המוקדש לזכרו של מרטין בובר רואה אור עתה, עם התחדשות העניין בהגותו של בובר, והוא בא לציין את תורתו מתוך הערכה ביקורתית של תרומתו לתחומים הרבים שעסק בהם כל חייו.

הכותבים פול מנדס-פלור, גדליהו סטרומזה, דן לאור, קארל-יוהאן אילמן, דן אבנון, מיכאל פישביין, רמי בראג, ג'יליאן רוז, ר"י צבי ורבלובסקי ושמואל נ' אייזנשטדט דנו במגוון נושאים: בובר כהיסטוריון של הדת; בובר, עגנון והחסידות; בובר והמקרא; דרכו של בובר כפרשן; דת ופילוסופיה אצל בובר; הביקורת העולה מהפילוסופיה של קירקגור על הגותו הפוליטית של בובר; בובר ודתות המזרח הרחוק; בובר בעידן הפוסט-מודרני; אוטופיה, חברה וחינוך.